

Beleidsplan Burgerschap

Verantwoordelijke: Kwaliteitskring

Cyclus: 1 x 4 jaar

Geëvalueerd jaar: 2023

Visie op Burgerschap

"Op de Kameleon werken kinderen, ouders en leerkrachten samen aan de vorming van toekomstbestendige wereldburgers. Onze visie is gebaseerd op samen leren, spelen en ontwikkelen. We stimuleren persoonsvorming, ontdekken de democratische rechtsstaat en de wereld om ons heen. Zo bevorderen wij gezamenlijk kennis en vaardigheden op het gebied van actief wereldburgerschap. Ons doel is het vormen van kritisch denkende en zelfstandige leerlingen die vol vertrouwen bijdragen aan onze maatschappij."

Burgerschap bij de Kameleon o.a. tot uiting door:

- * Onze Katholieke Identiteit
- * Onze wekelijkse levensbeschouwelijke lessen (Kinderbijbel 1t/m6 en groep 7&8 het boek *Over Engelen, Goden en Helden*)
- * Onze methodiek voor SEL / Actief Burgerschap *De Vreedzame School*
- * Onze methode voor begrijpend lezen *Atlantis*
- * Onze methode voor Wereldoriëntatie *Naut Meander Brandaan*
- * Onze Kwaliteitskring *Mens & Maatschappij*
- * Onze cultuur coördinator
- * Onze samenwerking met *Sportief Zeist, Kunst Lokaal, Kunstenhuis Idea*
- * Onze actieve rol als spil in de maatschappij
- * Onze leerlingenraad

I. Wettelijk Kader en Basisvaardigheden:

- De nieuwe wet burgerschapsonderwijs benadrukt acht basiswaarden van de democratische rechtsstaat.
- Deze waarden omvatten vrijheid van meningsuiting, gelijkwaardigheid, begrip voor anderen, verdraagzaamheid, autonomie, verantwoordelijkheidsbesef, afwijzen van onverdraagzaamheid en discriminatie.

De Kameleon bevordert respect en kennis over deze basiswaarden, en de schoolcultuur is in overeenstemming met deze waarden.

II. Aansluiting op Wet Burgerschapsonderwijs:

- Sinds 2021 is er de wet burgerschapsonderwijs, met extra prioriteit in 2023.
- De Kameleon voldoet aan wetsartikelen a, b, c, en d:
  - a: bijbrengen van respect voor en kennis van basiswaarden.
  - b: ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties.
  - c: bijbrengen van respect voor en kennis over verschillen.
  - d: bevorderen van een schoolcultuur in lijn met basiswaarden.

III. Invulling door Methoden en Methodieken

- Onze methodiek voor SEL en burgerschap *De Vreedzame School* sluit aan bij wet en Onderzoekskader inspectie

Sociale normen in schoolgrondwet, positieve conflictoplossing, aandacht voor diversiteit en actieve participatie.

Doorontwikkeld sinds 1998 tot compleet programma voor democratische burgerschapsvorming. ([Bron SLO](#))

- Onze methode voor Wereldoriëntatie en burgerschap *Naut Meander Brandaan* sluit aan bij wet en Onderzoekskader inspectie

Bij de invulling van burgerschapsvorming in *Naut Meander Brandaan* is uitgegaan van de drie domeinen (democratie, participatie, identiteit) die zijn uitgewerkt door SLO onder de noemer 'Actief burgerschap en sociale integratie' en de canon wereldburgerschap, uitgewerkt door NCDO en Faculteit Geowetenschappen Universiteit Utrecht." ([Externe Bijlage](#))

IV. Leerlingenparticipatie en Actieve Inzet:

- Actieve leerlingenraad democratisch gekozen, bespreekt onderwerpen zoals afval scheiden, klimaat, goede doelen.
- Samenwerking met welzijnsorganisaties, kerk, verenigingen, en bedrijven voor activiteiten en projecten.
- Adoptie oorlogsmonument, jaarlijkse herdenking, bezoeken aan Fort de Bilt en Anne-Frank huis.
- Samenwerking met de Maria Christina Kerk voor diverse activiteiten.

V. Mediatoren en Conflictoplossing:

Conflicten zijn onvermijdelijk, en de Kameleon leert kinderen hoe ze conflicten kunnen voorkomen en oplossen. Het programma van de Vreedzame School omvat mediatie als een belangrijk onderdeel. In blok 5 leren alle kinderen over mediatie, en jaarlijks kunnen kinderen uit groep 7 solliciteren naar de functie van mediator. Geselecteerde kinderen krijgen een opleiding en vervullen gedurende twee jaar de rol van mediator op het schoolplein en voetbalveld. Ze dragen herkenbare gekleurde hesjes. Mediatoren helpen bij het oplossen van conflicten, waarbij ze gebruikmaken van het stappenplan 'Mediatie van de Vreedzame School'. Conflicten worden opgelost in de hal op het bankje bij de teamkamer. Leerkrachten kunnen gedurende de dag de mediators aanspreken om te assisteren bij conflictoplossingen.

VI. Gouden Regels en Kwaliteitskring 'Mens en Maatschappij':

De Kameleon hanteert de Gouden Regels, die zijn vastgesteld tijdens de IKC studiemiddag in het najaar van 2023. Deze regels, prominent aanwezig in de school, worden regelmatig met de kinderen besproken. De Gouden Regels benadrukken respectvol gedrag, inclusiviteit, het belang van een goede sfeer, veiligheid, zorgvuldig omgaan met materialen, open discussies over meningsverschillen, en het aanmoedigen van hulpvragen.

Onze Gouden Regels:

- Wij gaan respectvol met elkaar om.
- Iedereen hoort erbij.
- Wij helpen elkaar.
- Wij gaan netjes om met de materialen.
- Wij mogen van mening verschillen en bespreken dit op een positieve manier.

VII. Zichtbaarheid en Verbondenheid:

- De Kameleon zoekt verbinding met dorp via diverse activiteiten (zie cultuuragenda).
- Ouderparticipatie & Ouderbetrokkenheid bij activiteiten, thema's, gastlessen en evenementen op school.

VIII. Resultaten en Evaluatie

- De wet schrijft voor dat burgerschapsonderwijs **doelgericht, samenhangend en herkenbaar** aanwezig moet zijn en wordt beschreven vanuit visie, doelen, aanbod en evaluatie. De Vreedzame School heeft een theoretisch onderbouwde, heldere visie op burgerschap en vertaalt die naar de grote doelen die in de wet staan. Ook Naut Meander Brandaan biedt actief burgerschap en sociale integratie en de canon wereldburgerschap, uitgewerkt door NCDO en Faculteit Geowetenschappen Universiteit Utrecht.
- Als school hebben wij een eigen visie op burgerschap en de visie is in subdoelen uitgewerkt en gekoppeld aan structureel aanbod op het niveau van de school, de professional en de leerling.
- Kennis van oriëntatie op de wereld en jezelf wordt getoetst bij Naut Meander Brandaan.
- Mediatie wordt voor elke vakantie geëvalueerd met de leerlingen uit de groep mediators.
- De Week van de Lentekriebels wordt in april van elk schooljaar geëvalueerd.
- De tevredenheid en sociale veiligheid van de leerlingen wordt in maart van elk

schooljaar geëvalueerd middels een enquête van PO Vensters, welke gepubliceerd wordt op scholenopdekaart.nl Onze schoolambitie is een veilig leerklimaat en een tevredenheid van een 8.0 op een schaal 1-10. Het landelijk gemiddelde ligt op dit moment op 8.0 Resultaten bespreken we met het schoolteam als analyse op een studiedag, met de MR en voeren actie uit wanneer het resultaat afwijkt van onze schoolambitie.

- Tevredenheid van ouders wordt in maart van elk schooljaar geëvalueerd middels een enquête van PO Vensters, welke gepubliceerd wordt op scholenopdekaart.nl Onze schoolambitie is een tevredenheid van een 8.0 op een schaal 1-10. Het landelijk gemiddelde ligt op dit moment op 8.0 Resultaten bespreken we met het schoolteam als analyse op een studiedag, met de MR en voeren actie uit wanneer het resultaat afwijkt van onze schoolambitie.

VIII. Borging van de Burgerschapsdoelen: Ons Aanbod en Uitwerking van Doelen

Ons Schoolcurriculum met 11 Doelen

Burgerschap is een essentieel onderdeel van ons onderwijs op Basisschool De Kameleon. We beschouwen burgerschap als een kerntaak en volgen de wetgeving die doelgericht, samenhangend en herkenbaar onderwijs benadrukt. Ons curriculum omvat 11 doelen die tevens onze schooldoelen vormen. Deze doelen zijn:

1. Vrijheid en Gelijkheid: Kennis van en respect voor waarden van de democratische rechtsstaat, van persoonlijke leefomgeving tot de publieke ruimte.

2. Macht en Inspraak: Begrip van besluitvormingsprocessen en vreedzame beïnvloeding, inclusief kennis van macht en gezag op verschillende niveaus. De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.

3. Democratische Cultuur: Ervaren van het belang van hun stem in groepsbesluitvorming, met bewustzijn van de stem van anderen.

4. Identiteit: Ontdekken van emoties, ambities, talenten en reflectie op tradities en rituelen.

5. Diversiteit: De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

6. Solidariteit: Ontwikkelen van manieren om eigen en andermans belangen te behartigen en herkennen van onrechtvaardigheid.

7. Digitaal Samenleven: Begrip van online invloeden op identiteit en maatschappij, kritisch denken en handelen over media-inhouden.

8. Duurzaamheid: Bewustwording van waarden en belangen in duurzaamheidskwesties en reflectie op eigen gedrag.

9. Globalisering: Verkenning van verbondenheid met anderen in Nederland en internationale samenwerking.

10. Technologisch Burgerschap: Begrip van rechten en plichten in het gebruik van technologie, herkenning van ethische kwesties.

11. Denk- en Handelwijzen: Ontwikkeling van kritisch denken, empathie, ethisch redeneren en communicatie.

De 11 Doelen in de Praktijk

Onze leerkrachten passen de doelen toe in hun lesmethoden en activiteiten. Ze gebruiken onder andere De Vreedzame School voor sociaal-emotionele ontwikkeling en onze methode voor wereldoriëntatie Naut Meander Brandaan. Ook onze methode voor begrijpend lezen Atlantis besteed aandacht aan *oriëntatie op de wereld en jezelf*. Wanneer wij schrijven Jeugdjournaal/Huisje Boompje Beestje, dan bekijken we niet enkel dit programma maar bespreken we (kort) de actualiteiten met de klas.

Hieronder volgt een overzicht per doel:

Vrijheid en Gelijkheid:

- Groep 1 t/m 4: Gouden weken, Zilveren Weken, Grip op de Groep, dagelijkse lessen sociaal-emotionele ontwikkeling, De Vreedzame School, Levensbeschouwelijke Lessen.
- Groep 5 t/m 8: Gouden weken, Zilveren Weken, Grip op de Groep Jeugdjournaal, Levensbeschouwelijke Lessen, De Vreedzame School, Atlantis, Wereld oriënterende vakken NMB.

Macht en Inspraak:

- Groep 1 t/m 4: Verkeerslessen, themalessen, Huisje Boompje Beestje, De Vreedzame School.
- Groep 5 t/m 8: Verkiezingen (op school), Geschiedenislessen uit Brandaan, De Vreedzame School, Jeugdjournaal, Levensbeschouwelijke Lessen, Leerlingenraad, Mediatoren.

Democratische Cultuur:

- Groep 1 t/m 4: Afspraken maken, groepswerken, Kringgesprek, De Vreedzame School.
- Groep 5 t/m 8: Kringgesprekken, Levensbeschouwelijke Lessen, Jeugdjournaal, De Vreedzame School, Historische Kring, Oranjevereniging.

Identiteit:

- Groep 1 t/m 4: Vieringen, thema 'Lentekriebels', Levensbeschouwelijke Lessen, De Vreedzame School.
- Groep 5 t/m 8: Levensbeschouwelijke Lessen, Jeugdjournaal, De Vreedzame School, Atlantis, Wereld oriënterende vakken NMB. Thema 'Lentekriebels'

Diversiteit:

- Groep 1 t/m 4: Vieringen, thema 'Lentekriebels', Levensbeschouwelijke Lessen, De Vreedzame School.

- Groep 5 t/m 8: Levensbeschouwelijke Lessen, Jeugdjournaal, De Vreedzame School, Atlantis, Wereld oriënterende vakken NMB. Thema 'Lentekriebels'
- Naast De Vreedzame School gebruiken we hiervoor de verhalen uit Bijbel voor Kinderen, M. Busser (2019). Vanaf groep 7 lezen we elke week voor uit Over engelen, goden en helden, J.van der Molen (2017).
- Eind basisschool hebben al onze leerlingen kennis gemaakt met de Islam, Hindoeïsme, Boeddhisme en het Christendom.
- Als school nemen we daarnaast actief deel aan de Week van de Lentekriebels. In deze week staan diversiteit en seksualiteit centraal.

Solidariteit:

- Groep 1 t/m 4: De Vreedzame School, Levensbeschouwelijke Lessen, Gouden weken, Zilveren weken.
- Groep 5 t/m 8: Levensbeschouwelijke Lessen, Jeugdjournaal, De Vreedzame School, Atlantis, Wereld oriënterende vakken NMB, Ouderenlunch met Pelita

Digitaal Samenleven:

- Groep 1 t/m 4: Educatieve programma's, school TV.
- Groep 5 t/m 8: Levensbeschouwelijke Lessen, Week van de mediawijsheid, Jeugdjournaal, De Vreedzame School.

Duurzaamheid:

- Groep 1 t/m 4: Huisje Boompje Beestje, Schooltuin/Moestuin, Afvalvrije School (landelijke opschoondag), Prikkrooster.
- Groep 5 t/m 8: Schooltuin (groep 5), Levensbeschouwelijke Lessen, De Vreedzame School, Jeugdjournaal, Afvalvrije School (landelijke opschoondag).

Globalisering:

- Groep 1 t/m 4: De Vreedzame School
- Groep 5 t/m 8: Wereldoriënterende vakken NMB, Atlantis,

Technologisch Burgerschap:

- Groep 1 t/m 4: Digibord, Bee-Bot, Gynzy
- Groep 5 t/m 8: Talentiko, Workshops van Kunsthuis Idea o.a. programmeren, Na Schoolse Typecursus, Gynzy

Denk- en Handelwijzen:

- Groep 1 t/m 4: Kringgesprek, Sociaal emotioneel leren, Levensbeschouwelijke Lessen, De Vreedzame School.
- Groep 5 t/m 8: Kringgesprekken, Atlantis, De Vreedzame School, Levensbeschouwelijke Lessen, Naut Meander Brandaan, Kind-gesprekken.

5.3 Toevoeging aan het Aanbod)

- Groep 1 t/m 4: Filosoferen, verdieping leerkrachten in social media, projectweek Duurzaamheid en Verschillende Culturen.
- Kennismaking met basiswaarden zoals vriendelijkheid, samenwerking, en delen.
- Introductie van eenvoudige regels en normen in de klas.
- Ontwikkeling van sociale vaardigheden zoals luisteren en samen spelen.
- Inzicht in diversiteit door kennismaking met verschillende achtergronden van klasgenoten.

Groep 3-4:

- Verdieping van basiswaarden met nadruk op respect en gelijkwaardigheid.
- Introductie van eenvoudige vormen van actieve participatie in de klas en op het schoolplein.
- Bewustwording van verschillen en overeenkomsten tussen klasgenoten.
- Eenvoudige bespreking van maatschappelijke thema's zoals vriendschap en samenwerking.
- Leerlingenraad en participatie in schoolbeslissingen.

Groep 5-6:

- Begrip ontwikkelen voor democratische principes en inspraak.

- Actieve deelname aan klassenvergaderingen en besluitvorming in de klas.
- Dieper inzicht in diversiteit en respect voor verschillende perspectieven.
- Bespreking van bredere maatschappelijke thema's zoals milieu en gezondheid.
- Introductie van lokale geschiedenis en betrokkenheid door deelname aan jaarlijkse herdenking bij het Monument Den Dolder.
- Leerlingenraad en participatie in schoolbeslissingen.

Groep 7-8:

- Actieve betrokkenheid bij de leerlingenraad en participatie in schoolbeslissingen.
- Mediatoren Conflictoplossing
- Ontwikkeling van mediërende vaardigheden en conflictbemiddeling.
- Kritisch denken over maatschappelijke vraagstukken en inspraak.
- Begrip van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.
- Zelfstandig uitvoeren van projecten gericht op maatschappelijke betrokkenheid. De leerlingen verwerven kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed zoals het jaarlijks bezoek aan het Anne Frank Huis en actieve rol bij de herdenking bij het Monument Den Dolder.

Evaluatie Kwaliteitskaart Burgerschap

Deze kwaliteitskaart wordt tenminste vier jaarlijks geëvalueerd door de kwaliteitskring Mens en Maatschappij.

UPDATE Jan 2024

De kwaliteitskring onderzoekt een passend meetinstrument om resultaten te kunnen meten. Kennis kan getoetst worden, maar vaardigheden en houdingen zijn meer merkbaar dan meetbaar. Volstaat de vragenlijst van Vreedzaam of gaan we meer meten met ROVICT in groepen 7 & 8. Dit onderzoeken we schooljaar 24-25